

ZPRAVODAJ JIHOČESKÝCH BOTANIKŮ

Jihočeská pobočka České botanické společnosti

České Budějovice

Zpráva o činnosti jihočeské pobočky České botanické společnosti v Českých Budějovicích za rok 2009

Ve spolupráci s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích uspořádala pobočka tři přednášky a jedno diskusní dopoledne:

- 24. 1. 2009 – Filip Kolář: Reliktní rostliny našich hadců.
- 21. 2. 2009 – Jiří Kolbek: Vegetace Korejského poloostrova a její vztahy k vegetaci SV Asie.
- 21. 3. 2009 – Výroční členská schůze jihočeské pobočky České botanické společnosti v Českých Budějovicích spojená s přednáškou Alžběty Čejkové: Altaj.
- 5. 12. 2009 – Tradiční zhodnocení botanické sezóny 2009 (nové nálezy, literatura atd.).

Pro členy, spolupracovníky a příznivce pobočky uspořádala pobočka:

Víkendové exkurze:

- 23.-24. 5. 2009 – Kolektivní floristický průzkum okolí Orlíka (11 účastníků).
- 4.-6. 9. 2009 – Víkendové setkání u příležitosti 50 let činnosti jihočeské pobočky v Blatné (19 účastníků).
- 2.-3. 5. 2009 – Taraxakologický průzkum Budějovicka a Třeboňska (pod vedením B. Trávníčka).

Ve spolupráci s PŘF JU, JčM, SCHKO Blanský les pak jednodenní exkurze:

- 18. 4. 2009 – Čechami i Rakouskem okolo Rybníka, vedl F. Kolář.
- 17. 5. 2009 – Do lesů východně Písku, vedli M. a P. Lepší.
- 30. 5. 2009 – Za vzácnými rostlinami okolo Munického rybníka, vedl M. Štech.
- 6. 6. 2009 – Za vzácnou vápnomilnou květenou k Rabí, vedli R. Paulič a P. Lepší.
- 21. 6. 2009 – Na písčité granodiority mezi Kadovem a Vrbnem na Blatensku, vedli M. Štech a R. Paulič.
- 10. 10. 2009 – Za rostlinami do Českokrumlovského Předšumaví, vedli M. a P. Lepší.
- 7. 11. 2009 – Z Rožmberka do Vyššího Brodu, vedli L. a E. Ekrtovi.
- 14. 11. 2009 – Nezmrzly ještě divné třtiny na Hovízně a Rudě?, vedl M. Štech.

Další činnost

- 1. Na jaře bylo vydáno 62. číslo Zpravodaje jihočeských botaniků.
- 2. Výsledky 15. pokračování cyklu Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech (příspělo 13 členů a spolupracovníků pobočky) byly připraveny k publikaci ve Sborníku Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy, 2009.
- 3. K publikaci byly připraveny výsledky ověřování výskytu druhu *Artemisia scoparia* (do Sborníku Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy, 2009).
- 4. V průběhu roku 2009 byl započat vývoj nové verze nálezové databáze, která řeší nedostatky současné verze. Více informací je možné se dozvědět na webových stránkách <http://jpcbs.prf.jcu.cz/drupal/>, kde lze stáhnout i testovací verzi. V centrální databázi bylo ke konci roku 2009 celkem 110 348 záznamů, z toho 30 675 záznamů bylo přidáno v roce 2009.
- 5. Dále pokračují práce na aktualizaci Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech.
- 6. Pobočka poskytla RNDr. J. Štěpánkové 257 doplňků u 32 druhů pro 4. díl síťového fytokartografického atlasu.
- 7. Pobočka získala 25 000,- Kč od AOPK ČR za poskytnutí skenů ústřížků kriticky ohrožených druhů z centrální kartotéky. Tyto prostředky budou využity na přepisování floristických kartoték a evidenci pobočkové knihovny.

8. Na Přírodovědeckou fakultu v Českých Budějovicích byla převezena botanická pozůstalost V. Chána. Byla vytvořena jednoduchá evidence a dokumentační fotografie všech materiálů. S ředitelem Jihočeského muzea Mgr. Pavlem Šafrem bylo předběžně domluveno uložení pozůstalosti v depozitárních prostorách Jihočeského muzea.

9. Byl zakončen průzkum *Avenula pratensis*, výsledky budou připraveny k publikaci do sborníku Jihočeského muzea, Přírodní Vědy 2010.

Od ústředí pobočka obdržela dotaci 1500,- Kč, která částečně pokryla výdaje na poštovné a tisk Zpravodaje jihočeských botaniků. Další nutné výdaje pobočky byly uhrazeny z jiných zdrojů. K 31. 12. 2009 měla pobočka celkem 97 členů, z toho 51 členů ČBS a 26 spolupracovníků.

Činnost pobočky v uplynulém období řídil výbor ve složení:

předseda	–	Milan Štech
jednatel	–	Martin Lepší
hospodář	–	Jaromír Švarc
členové	–	Karel Boublík, Jan Douda, Ludmila Kirschnerová, Petr Lepší, Leoš Lippl, Vojtěch Žíla

Zprávu sestavili: M. Štech, M. Lepší a P. Lepší

Zpráva z výroční členské schůze

Dne 20. 3. 2010 proběhla v přednáškovém sále Jihočeského muzea v Českých Budějovicích výroční členská schůze jihočeské pobočky České botanické společnosti. Schůze se zúčastnilo 30 členů a spolupracovníků pobočky a hostů. V úvodu byla přednesena Martinem Lepším zpráva o činnosti pobočky v roce 2009. Následně Milan Štech seznámil přítomné s plánovanými exkurzemi a s místem konání kolektivního průzkumu, kterým bude Šumava (ověřování lokalit *Campanula cervicaria* a *Salix appendiculata*). Zúčastnění byli také informováni o stavu zpracování aktualizace Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech. Po diskusi následovala přednáška V. Ložka: „Vývoj krajiny a vegetace a migrace organismů v holocénu“.

Členské příspěvky (30,- Kč) mohou členové a spolupracovníci zasílat na adresu člena výboru pobočky Leoše Lippla: Rudolfovská 509, České Budějovice, 370 01 nebo lze příspěvky zaplatit i na exkurzích a přednáškách.

POZOR!

ZMĚNA ROZESÍLÁNÍ ZPRAVODAJE

POZOR!

Vážení členové a spolupracovníci jihočeské pobočky, chtěli bychom Vás upozornit na plánovanou změnu rozesílání Zpravodaje jihočeských botaniků. Příprava, tisk a rozesílání zpravodaje stojí značné úsilí, čas a peníze. Chtěli bychom proto zjistit jak velký ohlas má tištěný zpravodaj a jestli by nestačila pouze elektronická podoba. **Prosíme vás proto o zaslání informace, že zpravodaj chcete zasílat i nadále v tištěné formě.** V případě, že bude zájem velmi nízký, nebude již Zpravodaj tištěn a rozesílán poštou. V elektronické podobě bude rozesílán nadále pomocí e-mailů a bude rovněž dostupný na internetových stránkách pobočky. **Zprávu (viz přihláška) o tom, zda máte zájem o zasílání tištěného zpravodaje, zašlete na adresu: M. Lepší, Jihočeské muzeum, Dukelská 1, 370 51 České Budějovice, nebo na e-mail: lepsi@seznam.cz, nebo na tel.: 387929307.**

Aktualizace Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech

Letošní zima byla ve znamení psaní komentářů pro aktualizaci Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech. Shromážděny jsou již komentáře téměř ke všem druhům (schází jich jen několik – asi 30 druhů). Všechny komentáře budou zpřístupněny na internetových stránkách jihočeské pobočky ČBS (<http://www.muzeumcb.cz/cz/?clanek=219>). Doplnky k rozšíření bude možné shromažďovat v průběhu celého roku 2010.

Prosíme Vás, abyste případné doplňky a nálezy zasílali na adresu Petra Lepšího (CHKO Blanský les, Vyšný 59, 381 01 nebo na e-mail: plepsi@seznam.cz) popř. jednotlivým autorům (viz web pobočky popř. Zpravodaj č. 61 – ročník 2008).

Petr Lepší

Rostlina roku 2010 – *Campanula cervicaria*

Zvonek hadincovitý patří mezi nejohroženější druhy nejen jižní části Čech, ale i celé České republiky. Nikdy nepatřil k hojným druhům, vždy se vyskytoval vzácně a vytvářel jen slabé populace. Nejvíce údajů je v jižní části Čech soustředěno na území Šumavy. Pouze ojedinělé záznamy pochází z Horního Pootaví, Prachatického Předšumaví, Kaplického mezihoří, Novohradského podhůří, Třeboňské pánve, Středního Povltaví, Českomoravské vrchoviny a z Moravského podhůří Vysočiny. Na Šumavě je nejvíce lokalit známo z Šumavských plání, dále se vyskytoval v Boubínsko-stožecké hornatině, v Trojmezenské hornatině a v Hornovltavské kotlině. Pravděpodobně poslední existující lokalita s výskytem zvonku hadincovitého na území jižní části Čech leží u Turnerovy chaty na Šumavských pláních. Zbývající lokality buď zanikly, nebo o nich neexistují aktuální informace.

V tomto roce se pokusíme ověřit lokality na Šumavě v rámci srpnové víkendové exkurze za *Salix appendiculata*, která se bude konat 6. 8. – 8. 8. 2010.

Petr a Martin Lepší

Exkurze

Na rok 2010 připravil výbor pobočky opět několik exkurzí. Upozorňujeme zájemce, že pozvánky na exkurze, u kterých je nutné přihlášení, budeme podobně jako v letech minulých zasílat jen předběžně přihlášeným. Příloženou přihlášku zašlete obratem (nejpozději však do 30. 5. 2010) na adresu jednatele Martina Lepšího, Jihočeské muzeum, Dukelská 1, České Budějovice, 370 51 nebo na e-mail: plepsi@seznam.cz.

Program exkurzí

Na vápence a na hrad

Sobota 15. 5. Odjezd v 8:01 rychlíkem směr Plzeň, v Horažďovicích předměstí přestup na osobní vlak směr Klatovy do Velkých Hydčic (9:23). Půjdeme na významnou lokalitu vápnomilných kytek na vrchu Pučanka a přes zříceninu hradu Prácheň do Horažďovic. Návrat do Č. Budějovic v 17:59 nebo 19:59. Vede P. Koutecký.

Za *Aphanes australis* do polí a do pískoven mezi Veselím nad Lužnicí a Vlkovem

Sobota 22. 5. Odjezd vlakem z Českých Budějovic v 7:04 do Veselí nad Lužnicí, zde přestup na osobák do Vlkovala v 7:40. Naspět v 16:10 nebo 18:10 z Vlkovala nebo z Veselí (16:20 nebo 18:20). Vedou M. a P. Lepší.

Víkendová nebo jednodenní exkurze

Tato exkurze bude zaměřená na revize lokalit druhů červeného seznamu.

Pravděpodobný termín 18. až 20. června. Detailní program i místo konání bude zvoleno podle zájmu přihlášených a aktuálních potřeb při dokončování druhé verze Komentovaného červeného seznamu. V úvahu připadá například ještě jeden pokus o ověření výskytu *Calamagrostis varia* v kaňonu Vltavy u Červené nad Vltavou (tentokrát na pravém břehu) apod.

Revize lokalit a taxonomická problematika *Salix appendiculata* a revize lokalit *Campanula cervicaria* na Šumavě

V letošním a příštím roce se výzkum pracovníků pobočky mimo jiné zaměří na druh *S. appendiculata*, jehož současné rozšíření i taxonomická problematika (např. rozsah hybridizace s dalšími druhy) nejsou dostatečně prozkoumány. V termínu od 6. do 8. srpna proběhne kolektivní průzkum vybraných historických lokalit této vrby na Šumavě. Při této příležitosti proběhne i revize některých šumavských historických lokalit druhu *Campanula cervicaria*. Detailní informace budou zaslány přihlášeným zájemcům.

Žádost o spolupráci

Aktualizace Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech

I v letošním roce žádáme všechny členy a spolupracovníky o aktivní pomoc při revizi ohrožených druhů rostlin. Velký význam má pomoc při ověření jakýchkoliv lokalit druhů současné kategorie (A1-A3) C1-C2 ve Vašem okolí. V letošním roce je poslední příležitost doplnit nové informace do připravované druhé verze Komentovaného červeného seznamu květeny jižní části Čech.

Centrální floristická kartotéka

Vážení členové a spolupracovníci jihočeské pobočky ČBS, rozhodli jsme se pokračovat v doplňování centrální floristické kartotéky (uložena je v Jihočeském muzeu v Č. Budějovicích). Protože je to velký objem práce, žádáme vás o spolupráci. I přes rozdělené nejdůležitější české časopisy (stále je možné se o některé časopisy přihlásit) existuje stále možnost, jak k doplňování kartotéky přispět. Objevíte-li floristický údaj v některém časopise (nebo knize), který není pravidelně excerpován (podrobněji viz <http://www.muzeumcb.cz/cz/?clanek=175>), můžete zaslat informaci o tomto údaji na adresu M. Lepšího. Nebo můžete rovnou zaslat kopii příspěvku (či příslušné části knihy) na poštovní adresu: Martin Lepší, Jihočeské muzeum, Dukelská 1, 370 51 České Budějovice. Velmi cenné jsou také údaje v pracích, které vyšly v minulosti a nebyly do centrální kartotéky zahrnuty. Veškeré podrobnosti jsou na výše uvedené webové adrese.

Pomoc při přepisování starých kartoték do databáze

Pozůstalost pana V. Chána obsahuje obrovské množství dílčích kartoték již zesnulých jihočeských floristů, ale i kartotéky K. Domina nebo V. Skalického, dále mnoho rukopisných prací, zápisníků a poznámek. Některé z nich jsou psány obyčejnou tužkou nebo perem. Čitelnost těchto velmi cenných materiálů je časově omezena, proto je novým cílem pobočky jejich postupné přepisování do elektronické podoby nebo alespoň skenování. Hledáme proto dobrovolníky z řad členů nebo spolupracovníků pobočky, kteří by byli ochotni se na záchraně kartoték a zápisů podílet. Pro tuto aktivitu jsou vyčleněny finance, ze kterých je možné hradit přepisování či skenování. V případě zájmu kontaktujte P. Lepšího (CHKO Blanský les, Vyšný 59, 381 01, e-mail: plepsi@seznam.cz, tel.: 380301039).

Nálezová databáze jihočeské pobočky ČBS

Na internetové adrese <http://jpcbs.prf.jcu.cz/drupal/> naleznete novou verzi Nálezové databáze, v tuto chvíli je pouze testována, její přímé použití pro práci s daty není ještě možné. Velmi by nám pomohlo, kdybyste si databázi stáhli a podrobili ji testování (např. fiktivnímu zadávání dat). Případné chyby, problémy s užíváním, nedostatky apod. lze zaslat na adresu V. Hanse (vladimir.hans@nature.cz) nebo rovnou napsat poznámku či nápad na vylepšení na webové stránky (stačí se jen zaregistrovat). Definitivní dokončení je určeno na konec roku 2010.

Novinky na webu nejen jihočeské pobočky ČBS

Na stránkách jihočeské pobočky ČBS je volně ke stažení celý cyklus Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech I. – XV. (podrobněji viz <http://www.muzeumcb.cz/cz/?clanek=184>). Na stránky pobočky bylo připojeno „počítadlo“ přístupů a od 2. února do 3. května 2010 zavítalo na stránky 500 návštěvníků, to je přibližně 5 návštěv denně (nejvíce jsou stránky navštěvovány v pondělí, nejméně o víkendu).

Díky spolupráci Botanického ústavu AV ČR a Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity bylo zpřístupněno přes 2 700 000 floristických údajů, vše je umístěno na webu nazvaném **Databanka flóry České republiky** (<http://florabase.cz/databanka/index.php>). Dále jsou k dispozici skeny Kartotéky vstavačovitých F. Procházky (ta obsahuje téměř 6 000 kartotéčních lístků), které jsou umístěné na stránkách pod názvem **Virtuální floristická kartotéka** (<http://florabase.cz/kartoteka/>). Obojí doporučujeme k návštěvě (v jednání je také využití dat jihočeské pobočky).

Knihovna jihočeské pobočky ČBS

V průběhu března byla uspořádána knihovna jihočeské pobočky ČBS, byl vytvořen její elektronický seznam. Vše je přístupné na internetových stránkách pobočky <http://www.muzeumcb.cz/cz/?clanek=322>. Knihovnu můžete osobně využívat po domluvě s M. Lepším (tel.: 387929307). Následně plánujeme její postupné rozšiřování o fond z pozůstalosti pana V. Chána, jedná se o velké množství separátů a diplomových prací z území jižních Čech.

Kartotéka Karla Domina a centrální floristická kartotéka

Jihočeská pobočka získala skeny kriticky ohrožených druhů z kartotéky K. Domina. Celý soubor je však veliký (přes 200 GB), proto je možné do něj nahlížet pouze u M. Lepšího (lepsi@seznam.cz) nebo u M. Štecha (stech@prf.jcu.cz). Vážní zájemci o studium této cenné historické kartotéky je mohou kontaktovat a databázi využívat.

Při přípravách druhé verze komentovaného červeného seznamu byly z centrální floristické kartotéky oskenovány všechny materiály tykající se ohrožených druhů. V případě zájmu můžete skeny získat e-mailem (plepsi@seznam.cz).

Úmrtí významných osobností jihočeské botaniky

V loňském roce zemřel pan **ing. Václav Polák**, který se v 90. letech 20. století velmi zasloužil o navázání spolupráce mezi jihočeskou pobočkou ČBS a hornorakouskými botaniky z muzea v Linci.

Milan Štech

Jubilea

V letošním roce se několik našich členů dožívá významného životního jubilea. Výbor jihočeské pobočky ČBS při této příležitosti všem jubilantům děkuje za jejich dosavadní spolupráci při výzkumu jihočeské květeny a přeje jim do dalších let především pevné zdraví a hodně úspěchů nejen v botanické činnosti.

Pětasedmdesátin dosáhnou paní **RNDr. Denisa Blažková**, dlouholetá členka jihočeské pobočky, která byla v letech 1958-1962 prvním profesionálním botanikem Jihočeského muzea, pan **ing. Milan Soukup**, stále velmi aktivní florista z Heřmaně u Protivína, dále paní **MUDr. Věra Lívancová** a pan **Jaroslav Vránek**. Pětaosmdesátiny oslaví pan **MUDr. Václav Vokoun**.

Milan Štech

Botanické články publikované v roce 2009 ve 49. ročníku Sborníku Jihočeského muzea v Českých Budějovicích, Přírodní vědy

Seznam botanických článků uveřejněných ve Sborníku od roku 1975 do současnosti naleznete na internetových stránkách pobočky (pod záložkou Publikace pobočky).

Chán V., Paulič R. & Štech M.: Rozšíření pelyňku metlatého (*Artemisia scoparia* Waldst. et Kit.) v jižní části Čech. – 49: 51-58.

Lepší M. & Lepší P.: Nálezy zajímavých a nových druhů v květeně jižní části Čech XV. (*Allium angulosum*, *Artemisia annua*, *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis purpurata*, *Lepidium latifolium*, *Melilotus altissimus*, *Muscari botryoides*, *Ornithogalum umbellatum*, *Orobanche alsatica*, *Picris hieracioides*, *Potentilla alba*, *Rubus kletensis*, *Rubus rudis*, *Trifolium rubens*). – 49: 59-75.

Štech M.: Odešel otec jihočeských botaniků. – 49: 107-110.

Přihláška

Víkendová nebo jednodenní exkurze za účelem revize lokalit druhů červeného seznamu
18. 6. 2010 – 20. 6. 2010.

- a/ přijedu autem a jsem schopen přepravit ..... osob.
- b/ přijedu hromadnými dopravními prostředky.

Objednávka ubytování:

Ubytování	18. 6./19. 6.	19. 6./20. 6.*
-----------	---------------	----------------

Revize lokalit a taxonomická problematika *Salix appendiculata* a revize lokalit *Campanula cervicaria* na Šumavě 6. 8. 2010 – 8. 8. 2010.

- a/ přijedu autem a jsem schopen přepravit ..... osob.
- b/ přijedu hromadnými dopravními prostředky.

Objednávka ubytování:

Ubytování	6. 8./7. 8.	7. 8./8. 8.*
-----------	-------------	--------------

Přiloženou přihlášku zašlete obratem (**nejpozději do 30. 5. 2010**) na adresu Martina Lepšího, Jihočeské muzeum, Dukelská 1, České Budějovice, 370 51, nebo je možné se přihlásit na tel.: 387 929 307 nebo na e-mail: lepsi@seznam.cz.

Mám nadále zájem o zasílání tištěného Zpravodaje jihočeských botaniků:

ANO*

Elektronickou verzi zasílejte na e-mail:

*Vhodné zatrhněte

Alliaria petiolata, Zlatá Koruna 2010, foto: A. Jírová

ZPRAVODAJ JIHOČESKÝCH BOTANIKŮ – vydává jihočeská pobočka České botanické společnosti v Českých Budějovicích pouze pro své členy a spolupracovníky. Redakčně připravili Petr Lepší, Martin Lepší a Milan Štech. Počet výtisků 45. Květen 2010.